

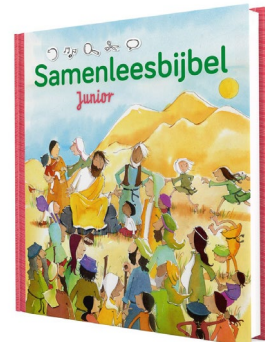
Bij PC GVO neemt de vraag toe naar godsdienstig vormingsonderwijs in de onderbouw: kinderen van 4 – 7 jaar. Docenten gaan daarop op zoek naar les- en inspiratiematerialen voor de jongste kinderen van de basisschool. De *Samenleesbijbel Junior* van NBG/JOP, eigenlijk geschreven voor thuis, blijkt ook heel goed bruikbaar voor de school. In een introductie (praktische werkzaamheid) die dr. Henk Kuindersma hield voor het Fries Godgeleerd Gezelschap (FGG) over *Samenleesbijbel Junior* krijgen docenten een indruk van deze nieuwste uitgave in het NBG project *Samenleesbijbel*. Niet alleen inhoudelijk en pedagogisch-didactisch, maar ook (kort) theologisch; dit afgestemd op de Friese theologen. *Samenleesbijbel Junior* werd in het FGG ontvangen als een heel bruikbare, complete aanpak om met jonge kinderen de Bijbel te ontdekken.

Henk Kuindersma

Elk verhaal zijn beleving, weetjes en ontdekkingen over de *Samenleesbijbel Junior*

Inleiding

In september 2018 kwam voor kinderen van 4 – 8 jaar, hun ouders en grootouders de *Samenleesbijbel Junior* uit: een nieuwe uitgave in het goed ontvangen project *Samenleesbijbel* van het NBG en PKN JOP Jong Protestant. Blij dat ik was met deze uitgave voor jonge kinderen bestelde ik de *Samenleesbijbel Junior* meteen. De kleurrijke vormgeving, de inhoud en de aanpak spraken me direct aan. Bij studieuze lezing zag ik de mij bekende en gewaardeerde godsdienstpedagogische inzichten er vakkundig in verwerkt. Het allerbelangrijkste is echter de waardering van de primaire doelgroep: de kinderen zelf. In een oppasweekend kreeg ik de mogelijkheid om deze waardering te ervaren.

Samen Bijbel lezen

Ik leg onze drie kleinkinderen – twee jongens, 8 en 10 jaar en een meisje, 5 jaar – in dat weekend de *Samenleesbijbel Junior* voor. Ze zijn direct geïnteresseerd in de plaatjes. 'Wat vinden jullie het mooiste Bijbelverhaal?', vraag ik. 'De man met het gat in het dak', antwoordt de middelste meteen. 'Waarom?' vraag ik. 'Dat waren echte vrienden. Ze deden voor hun vriend die niet kon lopen echt hun best.' We lezen om beurten, de twee oudste kinderen en de beide grootouders, stukjes van het verhaal, dat in *Samenleesbijbel* de titel heeft: 'Jezus en de man die niet kon lopen'. De drie kinderen, dat is duidelijk te merken, vinden het heel bijzonder om zo samen te lezen. Het weetje 'Door het dak' met het plaatje op de andere bladzijde krijgt alle belangstelling. Hoe dat zit bij zo'n oosters huis helpt echt om het handelen van de vrienden te begrijpen. Ik vraag: 'Hadden jullie zoiets ook kunnen doen? Zo je vriend naar boven tillen en een gat in het dak maken.' 'Nee, opa, nee!' zegt de oudste direct. Dat valt me flink tegen. Zo ken ik hem niet. Juist daarom bedenk ik me direct: 'Waarom niet?' vraag ik. 'Nou, opa, wij zijn niet sterk genoeg!' En hij kijkt me aan met een blik: hoe kun je zo dom... 'Hadden jullie wel mee willen helpen?' reageer ik. Alle drie kinderen knikken. 'Ja, stenen op zij leggen dat hadden wij, denk ik, ook wel gekund.' En zo zijn we als vanzelf een twintig minuten bezig. Aan de vragen op de tweede bladzijde, rechtsonder, komen we niet eens toe. De hoofdconclusie van ons gesprek is dat de man die niet kon lopen er een vijfde, grote vriend bij kreeg. De Bijbeltekst 'Toen zei Jezus... ', het weetje 'Leraren in de Bijbel' is voor de volgende keer. Met daarbij de vraag: Wat Jezus aan hem, alle mensen die er bij waren en aan ons wil laten weten.

Beleef-, ontdek- en leeromgeving

Wat onder de titel 'Jezus en de man die niet kan lopen' wordt gepresenteerd, heet in vaktermen 'een beleef-, ontdek- en leeromgeving'. Het is de bedoeling dat de kinderen en volwassenen wat in het verhaal de hoofdpersonen overkomt, meebeleven en dat ze door weetjes, vragen en gesprek geholpen tot betekenisgeving komen. Iedere 'beleef-, ontdek- en leeromgeving' wordt Stap genoemd. De *Samenleesbijbel Junior* kent aldus dertig stappen: 15 verhalen uit het Oude Testament (vooral over OT – hoofdpersonen) en 15 verhalen uit de Nieuwe Testament (vooral over Jezus). Dertig Stappen dus. Een Stap (verhaal) wordt zo nodig onder een kopje 'Wat hiervoor gebeurde' wordt in een breder Bijbelse context of cyclus van verhalen geplaatst.

Bouwstenen

Elke stap heeft dezelfde bouwstenen:

- **Een kerntekst uit Bijbel in Gewone taal; genomen uit het gekozen Bijbelgedeelte (verhaal),**
- **Een Bijbelverhaal** om als kinderen en volwassenen samen te lezen
- **Kernzinnen** speciaal voor beginnende lezers
- **Illustraties** die de verhalen nog meer tot uitdrukking brengen en verduidelijken
- **Gespreksvragen** die aansluiten bij de belevingswereld van de kinderen
- **Liederen** die te downloaden zijn van internet
- **Bijbelse weetjes** die kennis bieden over mensen, dingen, symbolen, rituelen, etc.
- **Een doe-activiteit:** een idee wat je samen kunt gaan doen: onderzoekend, construerend en expressief.

Icoontjes geven aan om welke bouwsteen het in een Stap gaat. Een vergrootglas: weten; een schaar: een doe-activiteit; een praatwolkje: praten; een lampje: een tip; enkele muzieknootjes: een lied.

Wie deden wat?

De *Samenleesbijbel Junior* is ontwikkeld door het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) in samenwerking met JOP Jong Protestant. Kinderboekenschrijver Corien Oranje werd gevraagd om de verhalen te schrijven. Ze deed dat in aansprekende taal en levendige dialogen zeer vakkundig. Wendelien van de Erve kreeg de opdracht om bij deze verhalen kleurrijke illustraties te maken. De medewerkers van NBG en JOP Jong Protestant kozen Bijbelteksten. Als ook de onderwerpen voor de weetjes en gaven hier invulling aan. Ze bedachten ook de gespreksvragen en activiteiten. Maartien Hutter (NBG) en Nelleke Plomp (Jop Jong Protestant) vormden samen de hoofdredactie van het project *Samenleesbijbel Junior* als geheel.

Werkwijze

Het is de bedoeling dat de kinderen, de ouders en grootouders in 30 stappen een ontdekkingsreis door de Bijbel maken. Ze lezen samen de verhalen, de Bijbelteksten en de weetjes. Ze praten samen over de gespreksvragen. Ze stellen zelf vragen; ook aan elkaar. En ze bedenken samen antwoorden. Ze zingen samen. En voeren samen activiteiten uit. In ieder Stap delen ze samen wat ze ontdekken aan kennis en betekenissen. Zo leren kinderen en volwassenen van en met elkaar.

Theologisch

Wat de initiatiefnemers van het project *Samenleesbijbel* theologisch willen laten ontdekken is af te lezen uit de titels van de stappen en de Bijbelteksten die rechtstreeks uit *Bijbel in Gewone taal* genomen zijn. In beide – titels en teksten – wordt steeds Gods en Jezus' spreken en handelen in relatie tot mensen en hun rondom tot uitdrukking gebracht. Enkele voorbeelden van titels: Stap 2: 'God maakt een nieuw begin (Noach), Stap 4: 'God roept Abram'. Een voorbeeld van een tekst: Stap 7: 'God zei tegen Mozes: 'Ik zal altijd bij je zijn.' (Exodus 3: 12). Stap 20: 'Jezus vertelt over het echte geluk'. Tekst: 'Jezus zegt: 'Het echte geluk is voor mensen die weten dat ze God nodig hebben. Want voor hen is Gods nieuwe wereld.' (Matteüs 5: 3). Via het spreken en handelen van God en Jezus in de Stappen met titels en teksten als kompas wordt het kinderen en volwassenen mogelijk om zich beelden van God en Jezus en Gods Nieuwe Wereld te vormen.

Inspiratie

Voor het project *Samenleesbijbel* als geheel hebben de medewerkers voor de inspiratie steeds ruim geput uit het van origine Duitse concept kindertheologie.

Zie daarvoor een basisartikel:

Henk Kuindersma, 'Van kindervragen naar Kindertheologie. Een introductie van een nieuwe godsdienstpedagogische aanpak'. In: *Praktische Theologie*, 35, no. 1, blz. 5-19. Zie ook:

https://www.zinvolleronderwijs.nl/files/6715/2957/6161/Van_kindervragen_naar_kindertheologie.pdf

En: Maartien Hutter en Roelien Smit, 'Samen bijbellezen in 2015: hoe doe je dat?' De Samenleesbijbel brengt de Bijbel dicht bij kinderen:

http://samenleesbijbel.nl/uploads/2015/09/Samen-bijbellezen-in-2015_Hoe-doe-je-dat.pdf

Gegevens:

Corien van Oranje (auteur) en Wendelien van de Erve (illustrator), Samenleesbijbel Junior, NBG Haarlem, 2018. Hoofdredactie en ontwikkeling: Maartien Hutter (NBG) en Nelleke Plomp (JOP Jong Protestant). ISBN 9789089121332 € 22,50

Dokkum, 01-03-2019